

Ny vejledning til bælgplanter i sædskiftet

Ny vejledning om inddragelse af bælgplanter i sædskiftet og en undersøgelse af udbredelse af hestebønnerodråd i 19 danske økologiske hestebønmarker.

Af Tue Schmidt Ingvorsen, tues@seges.dk

Sædskiftesygdomme i bælgplanter, forårsaget af jordbårne patogener, kan volde store problemer i både økologiske og konventionelle jordbrug. Flere af dem danner robuste hvilesporer der kan overleve adskillige år i jorden. Eksempelvis kan sporer fra ærterodråd overleve i jorden mere end 15 år. Sædskiftesygdommene er et kompleks af flere forskellige patogener. Hvilke der forårsager sygdom afhænger blandt andet af den givne afgrøde, men kan også variere fra år til år. En af de mest tabsvoldende sædskiftesygdomme i ært er ærterodråd, der under gunstige forhold kan forårsage et totalt udbyttetab. Udover ært kan den desuden inficere vikke og lucerne. En anden tabsvoldende sædskiftesygdom i bælgplantesæd er hestebønnerodråd, der foruden hestebønne også kan smitte ært, vikke, linser og kikærter. Hestebønnerodråd er for nuværende ikke registreret i Danmark, men skaber problemer flere steder i Sverige – hvilket giver grundt til mistanke om at den også kan blive et problem under danske dyrkningsforhold, hvis ikke der tages højde for den i dyrkningspraksis.

'Bælgplanter - I pagt med de underjordiske' er et projektet, hvor SEGES Økologi Innovation har arbejdet med at udvikle en vejledning til landmænd om inddragelse af bælgplanter i sædskiftet på forsvarligvis. I vejledningen er der set på forholdet mellem ært, hestebønne, lupin, lucerne, vikke og hvid- og rødkløver, som hovedafgrøder med hensyn til jordbårne sygdomme. Hvilke sygdomme der angriber hvilke bælgplanter er interessant i bedømmelsen af, hvor mange frie år det kan anbefales, at der bliver holdt mellem de pågældende afgrøder. I tabellen er der lavet en hurtig oversigt over, antallet af frie år der anbefales mellem markært, hestebønne og lupin. I den nye vejledning, der er til gængelig på Landbrugsinfo, er en grundigere oversigt. Det er i teorien bedre, jo flere frie år der holdes - men i praksis er det også en afvejning af, at det skal være muligt at dyrke bælgplanter.

Et alternativ til ært og hestebønne, kunne være lupin som også fremgår af tabellen nedenfor. Lupin og ært/hestebønne er ikke så nært beslægtet som ært og hestebønne eksempelvis er, og heller ikke modtagelig over for mange af de sygdomme. En øget høstsikkerhed af lupin kan fremmes ved samdyrkning med vårhvede idet modningen af lupin forbedres og det samlede udbyttet i forsøg med af blandinger af vårhvede og lupin er også større sammenlignet med de enkelte arters gennemsnitsudbytte i renbestand (registreret i projektet DIVERSify). Et andet alternativ til de bælgplanter der fremgår af tabellen, som ikke er modtagelig overfor mange af de jordbårne sygdomme der kan skabe problemer, er kløver. Ved dyrkning af kløver kan der forekomme kløvertræthed, som forårsages af kløvecystenematoder. Det forebygges bedst ved overholdes af to frie år mellem kløvermarkerne.

Tablel: Angiver nuværende anbefalinger for mindste antal år mellem dyrkning af bælgplanterne.

	Markært	Hestebønne	Lupin*
Markært	5 frie år	5 frie år	2 frie år
Hestebønne		5 frie år	2 frie år
Lupin			3 frie år

*mindre godt belyst

Udover vejledningen er der i projektet blevet analyset danske økologiske marker for hestebønnerodråd – for at undersøge en eventuel udbredelse i Danmark. Det er gjort ved at undersøge både plante- og jordprøve fra marker, hvor der har været dyrket hestebønne 1 - 4 gange de sidste 15 år. Der er udtaget planteprøver fra 19 marker. Fra 11 de marker er det ydermere udtaget jordprøver for at undersøge sygdomstrykket i de pågældende jorde. Hverken i plant- eller jordprøverne blev der registreret hestebønnerodråd. Til gengæld blev der i jordprøverne registreret højt smittetryk fra ærterodråd i fem ud af det 11 prøver. På baggrund af resultaterne kan det bedst anbefales at anvende jordprøveanalyserne i forbindelse med dyrkning af ært, hvor jordprøverne kan være et godt redskab til at undersøge om den mark der er tiltænkt ærtedyrkning den kommende sæson, har et lavt nok smittetryk til at det ikke risikere at medføre en opformering af ærterod. Endvidere kan jordprøveanalyse af ærtemarker anbefales i tilfælde af at der observeres vækstdepression i en voksende ærtemark og hvor der ved undersøgelse af rødderne på de pågældende ærteplanter er tegn på ærterodråd (dvs. at rødderne ikke er fine og hvide som på raske ærteplanter). Hestebønne kan dyrkes sikkert ved overholdelse af de gældende minimumanbefalinger af fem frie år.

STØTTET AF
fonden for
økologisk landbrug

